
2010 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

**Kalbėjimo užduotys
(egzaminuotojo ir vertintojo sąsiuvinis)**

2010 m. birželio 1 d.

PAAIŠKINIMAI

- Kalbėjimo užduočių komplektą, skirtą 30 mokinių arba vienai vertinimo grupei, sudaro: 2 sąsiuviniai mokiniams (vienas iš jų skiriamas ruošti, kitas – atsakinėti; šie sąsiuviniai turi būti perkirpti nurodytoje vietoje) ir 2 sąsiuviniai egzaminuotojui bei vertintojui. Su jų turiniu egzaminuotojas bei vertintojas susipažįsta iki pasiekimų patikrinimo pradžios.
- Ruošimosi patalpoje mokinys išsitraukia bilietą (lapą su kalbėjimo užduotimi) ir 20 min. ruošiasi atsakinėti. Po 10 min. kviečiamas ruošti kitas mokinys (žr. Lietuvių kalbos (valstybinės) pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (žodžiu) vykdymo instrukciją), kuris išsitraukia bilietą iš likusiųjų. Baigęs ruošti, mokinys palieka savo bilietą ruošimosi patalpoje, pasakęs egzaminuotojui bilieto numerį, gauna tą patį bilietą.
- Mokinys apie perskaitytą tekstą turėtų kalbėti maždaug 5 min. Egzaminuotojas neturi trukdyti mokiniui atsakinėti ir tik tuo atveju, kai mokinys kalba pernelyg ilgai, gali atsakinėjimą nutraukti. Baigęs pasakoti mokinys dar apie 5 min. turi atsakinėti į egzaminuotojo klausimus.
- Mokinio kalbėjimas vertinamas vadovaujantis Lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo kalbėjimo vertinimo lentelę. Vertintojas įvertinimą užrašo kalbėjimo vertinimo lape, kurio forma skelbiama duomenų perdavimo sistemoje KELTSAS.

1 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

LIETUVOS ISTORIJA TAPYBOJE

Knygynų lentynose jau pasirodė albumas „Lietuvos istorija tapyboje“, skirtas šalies vardo tūkstantmečio sukakčiai paminėti. Albumas įamžino žymaus šiuolaikinio dailininko, Vilniaus dailės akademijos profesoriaus, Giedriaus Kazimierėno istorinių paveikslų ciklo parodą, vykusią sostinėje visą praėjusią vasarą. Tai pirmoji nuo Nepriklausomybės atkūrimo lietuvių tapytojo darbų, vaizduojančių mūsų šalies istorinius įvykius, paroda.

„Albumas „Lietuvos istorija tapyboje“ neturi apibrėžto auditorijos rato – jis turėtų sudominti tiek meno žinovus ir mėgėjus, tiek ir visus Lietuvos žmones, kurie neabejingi savo šaknims bei tautos praeičiai. Šį albumą kartu su bendraminčiais rengėme taip, kad jis turėtų išliekamąją vertę ir kiekvienam save gerbiančiam lietuviui taptų naudingų žinių apie mūsų istoriją šaltiniu“, – teigia dailininkas Giedrius Kazimierėnas.

Albumas „Lietuvos istorija tapyboje“ skirtas ne tik lietuviams, bet ir į šalį atvykstantiems užsienio svečiams – jis išleistas keturiomis kalbomis: lietuvių, anglų, lenkų ir prancūzų. Knygoje pateikiami G. Kazimierėno tapyto istorinio ciklo paveikslų fragmentai, jų eskizai¹ bei paties autoriaus parengti kūrinių aprašymai, kuriuose gausu žinių apie svarbiausius Lietuvos istorijos ir diplomatijos įvykius. Knygos dailininkas ir dizaineris – Rimantas Dichavičius.

Pasak G. Kazimierėno, visą vasarą Vilniaus rotušėje vykusį jo tapyto istorinio ciklo paveikslų paroda atskleidė, kad lietuviai domisi savo tautos praeitimi ir istorija. „Laikau si nuomonės, kad istoriją reikia ne kalti iš „sausų“ vadovėlių, o pažinti „gyvai“. O vizualus² menas yra viena iš paveikiausių priemonių tai padaryti“, – sako dailininkas G. Kazimierėnas.

G. Kazimierėno tapytą istorinį ciklą sudaro 7 įspūdingo dydžio paveiksai, kurių didžiausias yra 2,5 metrų aukščio ir net 9 metrų pločio. Cikle vaizduojami svarbiausi Lietuvos istorijos ir diplomatijos įvykiai: „Mindaugo karūnavimas. Lietuvos krikštas“, „Pirmojo Lietuvos Statuto priėmimas“, „Zimburgės³ vestuvės“, „Algirdo žygiai į Maskvą“, „Gedimino laišakai (1322–1324)“, „Algirdo pergalė prie Mėlynųjų vandenų“, „Atsisveikinimas su Kęstučiu“.

Pasak dailininko, tapydamas jis siekė istoriniame paveiksle vaizduojamus tolimus Lietuvos praeities įvykius pateikti įdomiai ir aktualiai šiuolaikiniam žmogui. „Viską tiksliai suprasti nėra pats svarbiausias dalykas, todėl palikau daug vietos kiekvieno žiūrovo asmeninei interpretacijai ir santykiui su Lietuvos istorija“, – sako G. Kazimierėnas.

Albumas „Lietuvos istorija tapyboje“ simboliškai įamžina Lietuvos vardo tūkstantmetį, kuriam ir buvo skirta vienintelė Giedriaus Kazimierėno istorinio ciklo paroda. Tiems, kurie nespėjo jos apžiūrėti, šis albumas – puiki proga išvysti „gyvai kalbančią“ tautos praeitį.

Pagal BNS ir lrytas.lt informaciją

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Kiekvienas save gerbiantis žmogus turi domėtis krašto praeitimi ir istorija.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Istoriją reikia pažinti gyvai, o ne „kalti“ iš sausų vadovėlių.“
3. Papasakokite, kaip jūsų mokykloje / rajone / mieste buvo paminėtas Lietuvos vardo tūkstantmetis.

¹ eskizas – parengiamasis piešinys ar brėžinys

² vizualus – tiesioginis, susijęs su tiriamo objekto matymu plika akimi arba per optinius prietaisus

³ Zimburgė – manoma, kad buvo Algirdo arba Kęstučio anūkė

2 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

DŽIUNGLĖSE KARALIAUJANTI LIETUVĖ PRAVĖRĖ SAVO VALDŲ UŽDANGĄ

Viešėdama egzotiškoje Borneo saloje Pietryčių Azijoje supratau, kokia griauanti jėga yra žmogus. Dėl pelno iškertami miškai, naikinami orangutangai – beždžionės, artimiausios žmogui. Kartu pamačiau, kokį šventą darbą dirba pasaulinio garso mokslininkė Birutė Galdikas, kuri jau ketvirtą dešimtmetį, neskaičiuodama laiko ir nesiekdama naudos, gelbėja šias beždžiones.

Birutės Galdikas 1971 metais įkurtas orangutangų globos ir reabilitacijos centras – jos didžioji gyvenimo prasmė, ašis ir širdis. Į Birutės globą patenka likę našlaičiai ar žmogaus nuskriausti orangutangai. Pagrindinis centro tikslas – parengti orangutangus gyvenimui laisvėje, kur žmogus nėra jų draugas, todėl globos ir reabilitacijos centre jie prižiūrimi tol, kol gali savarankiškai gyventi vieni.

Veterinarijos klinikoje yra laikoma kiekvieno į centrą patekusio orangutango byla su ligos ir gyvenimo istorija. Visi jie turi vardus, tad bylos išdėstytos pagal abėcėlę. Dažniausiai orangutangai į Birutės rankas patenka būdami vos kelių mėnesių, kai jų motinas vietiniai gyventojai nužudo maistui ar iš baimės, šiems atsitiktinai užklydus į kaimus ar palmių plantacijas. Mažylius vietiniai linkę pasilikti namuose kaip naminius gyvūnus, kuriuos vėliau tikisi parduoti zoologijos sodui. Tokia veikla – nelegali. Išgirdusi, kad kuriame nors kaime auginamas orangutangas, Birutė su savo komanda vyksta jo gelbėti.

Buvau šokiruota, kad gražinti našlaičiu likusį orangutangą į laisvę užtrunka aštuonerius metus! Globos ir reabilitacijos centre jie suskirstyti į penkias amžiaus grupes. Iki penkerių metų orangutangus prižiūri vien moterys, atstojančios jiems motinas, o nuo penkerių metų gyvūnais rūpinasi vyrai. Paaugliai būna labai stiprūs, moterims juos suvaldyti pernelyg sunku.

Didžiausią įspūdį paliko nė metų neturintys mažyliai. Visi jie su sauskelnėmis, godžiai geria pieną iš buteliukų. Gyvena nameliuose prižiūrimi jaunų indoneziečių. Kaip ir žmonių vaikai, iš pradžių – baugštūs, bet vėliau įsidrąsina, nori bučiuotis, glaustytis, apsikabinti.

Ypatingas jausmas užplūsta stebint šiuos nuostabius gamtos kūrinius, tačiau jų akyse nesunku įžvelgti liūdesį. Jie – našlaičiai, auginami tarsi vaikų namuose, trokštantys dieną naktį nepaleisti savo motinos, o prižiūrėtojos jiems tegali skirti kelias valandas dėmesio ir šilumos.

Salos gyventojų supratimo ir palaikymo Birutė nesitiki – vien regione, kur ji gyvena, išgautas palmių aliejus pernai davė 80 milijonų dolerių pelno. Su tokia pinigų suma rungtis negali jokie ekologiniai projektai. O išleisdama savo augintinius į savarankišką gyvenimą Birutė viliasi, kad jie niekada nebieškos kelio atgal į centrą. Orangutango sėkmė ir laimė – gyvenimas laisvėje, toli nuo žmonių.

Pagal Dalią Ibelhauptaitę

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Darbas žmogų puošia.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Su tokia pinigų suma rungtis negali jokie ekologiniai projektai.“
3. Papasakokite apie savo pomėgius.

3 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

ŠEIMOJE SVARBIAUSIA VIENAM KITĄ REMTI IR DRAŠINTI

Konkursas „Darni šeima“, prasidėjęs rugpjūčio mėnesį, jau vienija gausų šeimų iš visos Lietuvos būrį. Vieni iš jų – Alina ir Arūnas Jucevičiai, įsikūrę Telšiuose, auginantys penkiametę Pauliną ir antrus metukus įpusėjusį Edvardą.

Dalyvaudami konkurse „Darni šeima“ telšiškiai nori praskaidrinti kasdienybę, pabėgti nuo rutinos. „Šeima – tai kaip tvirtas kumštis, vienas už visus, visi už vieną“, – sakė Alina ir pridūrė, kad kiekvienam sutuoktiniui svarbiausia darna šeimoje, tuomet ir darbai gerai sekasi, ir sveikata puiki. Ypač vaikams reikalinga ramybė namuose ir santarvė tarp pačių brangiausių žmonių. Alina pripažino, kad ir jie su vyru susipyksta, bet suklydę ar įskaudinę moka atsiprašyti.

Visas šventes Alina ir Arūnas Jucevičiai švenčia savo šeimoje, su artimaisiais, dažnai aplanko tėvus, kuriems smagu matyti laimingus vaikus, krykštaujančius vaikaičius. Kiekvienam lietuviui į kraują įaugusios senosios tradicijos – šeimoje švęsti Velykas, Motinos dieną, Kalėdas. Jucevičiams brangi ir Valentino diena, nes tą dieną prieš šešerius metus jiedu sumainė žiedus.

„Kol esame jauni, be abejo, mus vienija meilė, tarpusavio supratimas ir pagarba. Taip pat ir vaikai, kuriems skiriame didelį dėmesį, norime, kad jiems būtų gera šeimoje, kad jie būtų laimingi, sveiki, nieko netrūktų, augtų dori žmonės“, – teigė pašnekovė.

Neseniai buvo paskelbta statistika, kad per dieną tėvai saviems vaikams skiria tik 7 minutes savo laiko. „Neskaičiuojame nei minučių, nei valandų, o stengiamės su vaikais kiek galima daugiau būti drauge. Tuomet išdykaujame, linksminamės, žaidžiame, išskylaujame“, – sakė Alina.

Moteris pastebi, kad Lietuvoje šeimos bijo sunkumų ir dažnai su jais susidūrusios sutrinka. Jos nuomone, vyras privalo materialiai aprūpinti, o visu kitkuo turi rūpintis moteris. Vaikai, virtuvė, butis – moters veiklos zona. „Pati galiu ir vinį įsikalti, namus susitvarkyti, tik automobilio nesugebėčiau suremontuoti“, – sakė Alina. Ji nemano, kad darbus reikia skirstyti į vyriškus ar moteriškus. Jei moteris dirba, tai ir vyras gali valgį pagaminti ar vaikais pasirūpinti. „Arūnas puikiai moka gaminti, jo išvirti cepelinai patys gardžiausi“, – atviravo pašnekovė ir patikino, kad jų šeimoje negalima pasiteisinti „nežinau ar nemoku“, nes viską galima išmokti, tik reikia noro.

Alina mano, kad šiandieninė ekonominė situacija neigiamai veikia jaunų šeimų gyvenimą. Tačiau pašnekovė įsitikinusi, kad šeima bus stipri ir mokės įveikti bet kokią krizę, jei vienas kitą remis, padrąsins, nes išeitį visada įmanoma surasti. Kitoms šeimoms Jucevičiai norėtų palinkėti, kad tėveliai savo gerosiomis savybėmis būtų pavyzdys savo vaikams.

Pagal Danutę Jackutę

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Kiekvienas žmogus – savo gerovės kūrėjas.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Šeima – tai kaip tvirtas kumštis.“
3. Papasakokite, kaip dalijatės darbus, pareigas savo šeimoje.

4 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

GIMNAZISTĖ JAV MOKYSIS BŪTI LYDERE

2009 m. startavo nauja Lietuvos jaunimo lyderių programa. Ši programa yra 2 metų integruoto mokymo patirtis, apimanti dviejų savaitių lyderystės ir kultūrinių mainų programą Vašingtone, Jungtinėse Amerikos Valstijose bei veiklas Lietuvoje. Ši jaudinanti ir nepaprastai įdomi programa suteikia galimybių susitikti su įvairių sričių lyderiais, įsitraukti į diskusijas, sužinoti daugiau apie JAV, geriau suprasti skirtingas tautas. Lietuvos jaunimo lyderių programa siekia jauniems ir aktyviems žmonėms padėti geriau suprasti save, savo bendruomenę, pasaulį. Tikimasi, kad programos dalyviai įgis lyderio savybių ir bus pasiruošę priimti ateities iššūkius.

Lietuvos jaunimo lyderių programa yra kuruojama JAV ambasados Vilniuje. Joje kviečiami dalyvauti jauni 15–18 metų žmonės iš Lietuvos.

Nuvykę į JAV jaunuoliai gyvens šeimose, lankysis Vašingtono universitete ir kitose aukštosiose mokyklose, aplankys verslo kompanijas „Microsoft“, „Boeing“ ir kitas. Taip pat apsilankys fermerių ūkiuose ir susitiks su kaubojais. Be to, vyks praktiniai užsiėmimai, diskusijos apie politiką, aplinkos apsaugą, asmenines karjeros galimybes ir pan.

Sugrįžę į Lietuvą lyderiai privalės dvejus metus dalyvauti organizacijos „Gelbėkit vaikus“ veikloje. Šiemet Lietuvos jaunųjų lyderių programoje dalyvauja aštuoni mokiniai – trys iš Vilniaus, du iš Šiaulių, vienas iš Kauno, vienas iš Klaipėdos ir telšiškė Viktorija Bružaitė, kuri mokosi Žemaitės gimnazijoje. Viktorija pasakojo, kad informaciją apie lyderių kursą – išvyką į JAV – susiradusi pati Lietuvos jaunimo organizacijos tarybos internetiniame tinklalapyje. Teko susitvarkyti bei pateikti reikiamus dokumentus ir rekomendacijas, taip pat dalyvauti dviejuose atrankiniuose pokalbiuose anglų kalba – jaunimo organizacijos taryboje, vėliau, naudojantis internetu, su programos kuratoriais amerikiečiais. Pokalbių neužteko – jaunoji lyderė dar turėjo susirasti rėmėjų ir gauti lėšų kelionei į JAV.

V. Bružaitė mokydamosi gimnazijoje aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje, pernai inicijavo jaunimo laidų kūrimą, jos buvo transliuojamos per Telšių kabelinę televiziją, rašo straipsnius jaunimo temomis, yra Žemaitės dramos teatro jaunimo studijos aktorė, baigė muzikos mokyklą, nuolat dalyvauja įvairiuose mokymuose, kursuose, prisideda įgyvendinant ar pati inicijuoja įvairius projektus. Išvyka į JAV jai, be abejonės, bus naudinga, tačiau tai ne tik maloni ekskursija, bet ir dvi savaitės įtempto darbo. Vėliau teks papildomai padirbėti, kad pasivytų tai, ką praleido gimnazijoje.

Viktorija – išvertus iš lotynų kalbos – reiškia „nugalėtoja“. Jau pats vardas įpareigoja būti geriausia iš geriausiųjų. Tačiau būti lyderiu šiais laikais visų pirma reiškia daug papildomo darbo, mažai laisvalaikio ir pramogų bei nuolatinę atsakomybę, įtampą.

Pagal Elę Kakanauskiene

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Šiais laikais jaunuoliai turi daug galimybių.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Būti pasiruošusiam priimti ateities iššūkius.“
3. Papasakokite apie savo klasės / mokyklos lyderius.

5 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

SAVAITĖ – BE AUTOMOBILIO

Sekmadienį, rugsėjo 16 dieną, septyniolika Lietuvos savivaldybių kartu su daugeliu Europos bei pasaulio miestų pradėjo jau tradicine tapusią akciją, kuriai prigijo Europos judriosios savaitės pavadinimas. Ji skiriama transporto keliamai taršai mažinti. Visą savaitę – nuo rugsėjo 16 d. iki 22 d. – vyko renginiai, kuriais siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į neigiamą transporto poveikį aplinkai bei žmonių sveikatai, skatinti gyventojus prisidėti prie švarios aplinkos išsaugojimo labiausiai apgyvendintose teritorijose. Šiametinėje akcijoje iš viso dalyvavo 1105 Europos ir pasaulio miestai.

Judriosios savaitės kulminacija – Diena be automobilio. Ji tradiciškai rengiama rugsėjo 22-ąją. Dieną be automobilio šiemet numatė paskelbti 1235 miestai, iš jų 21 mūsų šalies savivaldybė. Bent šią dieną, vieną kartą per metus, miestų gyventojai galėtų „pamiršti“ savo automobilius ir padovanoti sau bei savo miesto bendruomenei švaresnį orą.

Sumanymas skelbti Dieną be automobilio kilo 1998 m. Prancūzijoje. Šį sumanymą greitai perėmė ir kitos Europos šalys. Dienos be automobilio sėkmė paskatino išplėtoti akciją, todėl 2002 m. ji peraugo į visą savaitę trunkančią kampaniją. Šiametinė Europos judriosios savaitės tema – „Gatvės – žmonėms“. Kadangi orą labiausiai teršia kelių transportas, miestiečiai, ypač didžiųjų miestų gyventojai, kviečiami ne tik Judriosios savaitės metu, bet ir visą laiką kuo mažiau naudotis lengvaisiais automobiliais, o daugiau – viešuoju transportu, dviračiais ar vaikščioti pėsčiomis. Tiems, kurie be savo automobilio niekaip negali išsiversti, siūloma juo naudotis racionaliai – pavėžėti į mokyklą kaimynų vaikus, į darbą šeimos narius, bendradarbius.

Lietuvoje pirmoji prie akcijos „Mieste – be savo automobilio!“ 2000 metais prisidėjo Vilniaus savivaldybė, po metų – ir Kauno. 2002 metais Dieną be automobilio surengė jau 6 šalies savivaldybės. Kasmet jų vis daugėja. Pavyzdžiui, pernai Judriąją savaitę paskelbė 12 savivaldybių, o Dieną be automobilio – 21. Kiekviena savivaldybė pati sprendžia, kokius renginius organizuoti savo bendruomenei. Pavyzdžiui, Vilniuje rengiami pažintiniai žygiai dviračiais, riedučiais, laivu Nerimi. Žmonės raginami bent šią dieną mieste išsiversti be automobilio, ieškoti kitokių susisiekimo priemonių – eiti pėsčiomis, važiuoti dviračiu.

Deja, tenka pripažinti, jog ne visuomet gražios idėjos sutinkamos geranoriškai. Pavyzdžiui, 2001 m. vasarą Vilniaus meras Artūras Zuokas, norėdamas paskatinti ekologišką transportą sostinėje, įvairiuose Vilniaus rajonuose sudarė sąlygas miestiečiams ir svečiams nemokamai važinėti oranžiniais dviračiais. Gaila, tačiau ne visi miestiečiai tokią idėją sutiko draugiškai – dviračiai buvo vagiami, daužomi.

Kasmet akcijos dalyvių gausėja. Tikimės, tai rodo, jog visuomenė tampa brandesnė.

Pagal BNS ir lrytas.lt informaciją

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Tūkstančiu žodžių nenuveiksi tiek, kiek vienu geru darbu.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Visuomenė tampa brandesnė.“
3. Papasakokite, kokiomis transporto priemonėmis dažniausiai naudojotės jūs.

6 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

PLAUKIMO TAKELIŲ UŽKARIAUTOJAS ŽVAIGŽDŽIŲ LIGA NESERGA

Vaikystėje Giedrius Titenis, rašydamas laiškus Kalėdų Seneliui, prašydavo ne dovanų, o leisti jam plaukioti baseine. Be to, berniukas piešdavo piešinius, kuriuose pats save vaizduodavo stovintį ant nugalėtojų pakyls. Bet tuomet anykštėnas net nedrįsdavo pagalvoti, jog vieną dieną jis ant tos pakyls iš tiesų užlips. Tokią dovaną Giedrius šią vasarą pasidovanojo 20-ojo gimtadienio proga – Italijos sostinėje Romoje vykusiame pasaulio vandens sporto šakų čempionate plaukdamas 200 metrų krūtine jis iškovojo bronzos medalį.

„Apie apdovanojimus, šlovę net negalvodavau. Man tiesiog patikdavo plaukioti“, – kuklinosi į pasaulio plaukikų elitą įsiveržęs G. Titenis. Jis vis dar negali patikėti tuo, kas įvyko.

Šventosios upėje, prie kurios užaugo, plaukti išmokęs ir net kartą skendęs dabar pasaulio čempionato prizininkas dažnai kartoja: „Medalį laimėjome. Gerai. Bet reikia žiūrėti į priekį ir siekti daugiau.“ Šviesiaplaukis anykštėnas nuo pat mažumės nėra linkęs užmigti ant laurų. Jis jau dabar galvoja apie tai, kaip sodins medį. Anykščiuose pasistatys namą, o senatvę leis apsuptas anūkų. Būsimame savo name Giedrius būtinai suras vietą ir iškovotiems trofėjams išdėlioti. Dabar jie sudėti kartoninėse dėžėse tėvų namuose.

Plaukikas viliasi ateityje iškovoti dar ne vieną medalį, o labiausiai svajoja vieną dieną užlipęs ant paties aukščiausio garbės pakyls laiptelio sugiedoti Lietuvos himną.

Rytinė treniruotė, mokykla, truputis miego ir vakarinė treniruotė. Pagal tokią dienotvarkę visus mokyklinius metus gyveno G. Titenis, baseiną nuo antros klasės pradėjęs lankyti dėl stipriai iškrypusio stuburo. „Drausmė gerai“, – tvirtino Giedrius. Jis neslėpė, kad jei ne baseinas, greičiausiai būtų tapęs gatvės vaiku. Kaip kai kurie jo vaikystės draugai.

Po treniruočių jis per pamokas neretai snausdavo, o dėl treniruočių stovyklų ir varžybų net ne visus klases draugus spėdavo pažinti. Bet vis tiek sugebėdavo rajono matematikų olimpiadose užimti prizines vietas. Tad pernai jis gerai pasirodė ir Kinijoje vykusiame olimpinėse žaidynėse, ir išlaikė mokyklinius egzaminus bei įstojo į Vilniaus Mykolo Romerio universitetą neakivaizdžiai studijuoti viešojo administravimo specialybės.

Po Pekino olimpiados, kur gerino savo rekordus ir pateko į 100 metrų plaukimo krūtine pusfinalį, G. Titenis tapo Anykščių žvaigžde. Sausio mėnesį jis buvo išrinktas populiariausiu Anykščių krašto žmogumi, o gatvėse padaugėjo vaikų, nešiojančių tokias pat kaip Giedriaus pašiauštų plaukų šukuosenas bei užsidegusių tapti plaukikais. Pats G. Titenis neturi nė vieno idealo, į kurį norėtų būti panašus. Paklaustas, ar sunki populiarumo našta, jis nuleidžia akis. „Man apie save kalbėti nemalonu“, – prisipažino planetos pirmenybių prizininkas.

Pagal Ernestą Vinevičiūtę

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Žodžiai moko, pavyzdžiai patraukia.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Užmigti ant laurų.“
3. Papasakokite, koks žmogus galėtų būti jums pavyzdys.

7 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

AUGA MIŠKININKŲ PAMAINA

Vieną rudens popietę lankydamasi Žarėnų girininkijoje sutikau Žarėnų „Minijos“ vidurinės mokyklos jaunųjų miško bičiulių būrelio „Oazė“ narius ir jų vadovę Teresę Bagdonienę.

„Mums labiausiai patinka keliauti“, – į klausimą, kodėl pasirinko būrelį „Oazė“, atsakė jos nariai – ketvirtos klasės mokiniai. O keliauti jiems padeda Žarėnų mokykla ir girininkija. Vaikai pasakojo, kiek įdomybių išvydę ir naujo sužinoję Žarėnų girininkijoje, kur jie dažni svečiai, kur visada noriai priima girininkas Vidas Bagdonas. Važiuoti ir pėsčiomis apkeliaavo gražiausias girininkijos vietas, svečiavosi pas kaimynus. Jau aplankė Žvėrinčių, Jomantų pažintinį taką, pakeliui užsuko pas audėją Virginiją Dirvonskiene, į Jerubaičių sąvartyną, kur domėjosi atliekų tvarkymu, ir kitur.

Vietoje nenustygstantys būrelio nariai dalijosi išpūdžiais. Gabrielių tos išvykos labiausiai ir žavi, dėl jų jis lanko būrelį. „Man patinka susipažinti su medžiais. Prie mokyklos sodintą ažuolą prižiūriu, namuose tulpes auginu, paukštelių lesinu“, – sakė Giedrius. „O aš namuose auginu ožekšnį¹“, – pasigyrė Vilius. Ernestas domisi paukščiais. Monikai įdomu rinkti informaciją apie augalus. Aivaras pasakojo, kad jis nuo mažens žavisi gyvūnais. Tėvai turi nuosavą mišką, kuriame jis matė voverę, lapę, kiškį. Ar užaugęs nenorėtų tapti girininku? „Gal ir norėčiau“, – šypsojosi ketvirtokas.

Būrelio „Oazė“, įsikūrusio 2002 metais, nariai džiaugėsi nuveiktais darbais. Jie yra Žemės dienos, kasmet švenčiamos kovo 20 dieną, renginių organizatoriai, ekologinės akcijos „Pasisiūk drobinį maišelį“, kurios tikslas – negausinti ilgaamžių atliekų, iniciatoriai. Į ją įtraukė vyresnius mokinius ir net tėvelius. Jaunieji miško bičiuliai įsijungė į projektą „Gyvasis pavasaris“ ir stebėjo parskrendančius paukščius. Taigi jie turėjo galimybę specialioje projekto svetainėje įvesti duomenis apie pirmuosius pastebėtus iš žiemojimo vietų sugrįžtančius paukščius ir sekti, kaip pavasaris keliauja per Europą.

Būrelio narė Greta Karaliūtė dalyvavo respublikiniame Jaunimo turizmo centro surengtame konkurse „Susipažink – mūsų gimtinės aplinka“ ir, parengusi spalvingą aplanką „Sveiki atvykę į Žarėnus“, kuriame užfiksuoti kelionės iš Žarėnų į Medingėnus ryškiausi akcentai, užėmė pirmąją vietą. Minėdami Žemės dieną būrelio nariai ir vadovė paskatino visus mokyklos mokinius kurti eilėraščius, kurių dabar sudėtas visas aplankas.

Paminėjau ne visus žarėniškių nuveiktus darbus. Visa būrelio „Oazė“ veikla surašyta storame metraštyje. Būrelio vadovė Teresė ir jos vyras girininkas Vidas Bagdonai gali tik džiaugtis, kad Žarėnuose auga gamtą mylinti, ją tausoti, rūpintis sugebanti jaunoji karta.

Atsisveikindama būrelio vadovė nusišypso ir priduria: „Miškuose reikia apsilankyti visais metų laikais, nes tik tuomet pamatysite jų grožį bei vertę.“

Pagal Danutę Jackutę

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Įvairios ekologinės akcijos ir projektai ugdo visuomenės sąmoningumą.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Gamta – visų namai.“
3. Papasakokite, kaip jūs prisidedate prie gamtos tausojimo.

¹ ožekšnis – miškų ar dekoratyvinis medis arba krūmas plona pilka žieve

8 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

JAUNOJI PIANISTĖ – TARPTAUTINIŲ KONKURSU ŽVAIGŽDĖ

Donatai – tik šešiolika metų, tačiau tarptautiniuose konkursuose ji nebe naujokė. Pirmuosius laurus nuskynė 2007 m. Visagine įvykusiame antrajame tarptautiniame Aldonos Dvarionaitės jaunųjų pianistų ir mokytojų konkurse-festivalyje. Tuomet ji užėmė pirmą vietą. 2008 metais tapo tarptautinio N. Rubiņšteino konkurso Paryžiuje laureate (II vieta), o Prienuose surengtame II tarptautiniame jaunųjų muzikantų konkurse „Olimpo musicale“ užėmė III vietą. Šiomet XVI tarptautiniame jaunųjų pianistų ir kamerinės muzikos konkurse San Sebastiane, Ispanijoje, pelnė antrąją premiją.

Mokytiis muzikos Telšių vaikų muzikos mokykloje Donata pradėjo šešerių metų. Jos specialybės mokytoja skatindavo savo mokinę dalyvauti konkursuose. Viename jų gabią mergaitę ir pastebėjo dabartinis jos mokytojas, garsaus XX amžiaus lietuvių kompozitoriaus Balio Dvariono vaikaitis, pianistas Justas Dvarionas. Išgirdęs Donatą grojant konkurse pasiūlė jai pabandyti stoti į nacionalinę Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokyklą.

Donata prisiminė, kad pirmieji metai nebuvo lengvi. Nors ji nuo mažens ir buvo mokoma savarankiškumo, tačiau pasiilgdavo namų, todėl kiekvieną savaitgalį skubėdavo į Rainius. Juk tuomet jai tebuvo vos vienuolika metų. Namų ilgesį apmalšindavo įtemptas mokymosi grafikas. Juk reikėdavo labai daug groti, kad pasiektų tokių rezultatų.

Donata sakė, kad tuose konkursuose niekas jos neverčia dalyvauti, bet norisi išbandyti jėgas. Be to, kuo jaunesni konkurso dalyviai, tuo mažesnis dalyvio mokestis ir reikalavimai nėra tokie griežti, kaip suaugusiam. Išnaudoti kiekvieną galimybę ją verčia noras būti pastebėtai, įvertintai, o gal net pakviestai tęsti studijas kokioje nors užsienio meno mokykloje.

Donata sakė, kad labai mėgsta groti, nesididžiuoja, jei artimieji ar draugai paprašo pamuzikuoti. Tačiau ji mano, kad nė vienas žmogus savo laisvalaikiu, o ypač kai kiti švenčia, kasdienio darbo nedirba. Muzikantui – grojimas, dainininkui – dainavimas yra darbas, tad ir jai artimųjų būryje norisi pailsėti nuo grojimo.

Nors jos bendraamžiai dažniausiai klausosi populiariosios muzikos, Donata vertina tik klasiką. Jai priimtina, kai žinomus klasikos kūrinius atlieka roko muzikantai – taip rimta muzika priartinama prie jaunų klausytojų. Kai Lietuvos televizija parodė „Triumfo arkos“ konkursą, žmonės pradėjo domėtis klasikiniu dainavimu, lankosi koncertuose, operos spektakliuose, kuriuose dainuoja to konkurso dalyviai. Jos nuomone, taip žmonės susipažįsta su gera muzika, mokosi ją suprasti.

Menų mokykloje Donatai dar liko mokytis trejetą metų. Tad per tuos metus jos laukia koncertai, konkursai ir pergalės. Mergina turi tikslą – tapti profesionalia pianiste ir planuoja tęsti studijas Muzikos akademijoje, o gal net kurioje prestižinėje užsienio mokykloje.

Pagal Danutę Jackutę

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Turintis tikslą žmogus gali daug pasiekti.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Mokslo šaknys karčios, vaisiai saldūs.“
3. Papasakokite apie savo mėgstamą muzikos grupę ar atlikėją.

9 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

AŠ ŽINAU, KAD NIEKO NEŽINAU...

Iš pokalbio su vaikų rašytoju, režisieriumi Vytautu V. Landsbergiu

Vaikystėje be galo mėgau skaityti, todėl knygų buvo daug. Vis dėlto mieliausia iš jų – Vytės Nemunėlio „Meškiukas Rudnosiukas“. Kitos knygos, kurios lydi iki šiol – Antuano de Sent-Egziuperi „Mažasis princas“, Astridos Lindgren „Mažylis ir Karlsonas, kuris gyvena ant stogo“. Karlsonas – tai vaikų dievas, jo tebelaukiu atskrendant.

Pirmuoju mokytoju laikyčiau rašytoją Marcelijų Martinaitį, kuris gana sėkmingai supainiojo suaugusiųjų ir vaikų pasaulį. Tokia literatūrinė laikysena itin patogi – ji leidžia pernelyg „nesurimtėti“, nebijoti būti naiviam, net kvailam, klystančiam, džiaugtis viskuo, ką randi. Svarbi ir autoironija – kai nebijai prisipažinti, jog kažko nežinai. Kai esi tarsi vaikas, žaidžiantis žaidimą: „Aš vaidinu, kad žinau, bet žinau, kad nieko nežinau“.

Dažniausiai skaitau tai, ką mėgstu, tų autorių kūrybą, kurie artimi, kurie praeityje parašė kažką tokio, kas įstrigo. Prie tos pačios, kažkada jau perskaitytos knygos (ypač poezijos) mėgstu kartkartėmis grįžti.

Nebežiūriu televizoriaus, neskaitau spaudos, nes šiukšlių analizavimas, menkaverčių dalykų kaupimas savyje šviesesnio gyvenimo nesukuria. Atvirkščiai. Tas pats pasakytina ir apie literatūrą – ne viską prasminga susikrauti į save. Daug knygų skaitantis žmogus nebūtinai bus išmintingesnis už kaimo žmogų, kuris iš ryto eina dirbti daržuose, melžia karvę, traukia lydeką, stebi rūką, saulę, patekančią pro ūkus, – jam intelektas, visatos išmintis veriasi visai kitaip. Ne veltui ir rašytojai dažnai remiasi į paprastą kaimo žmogų. Visa filosofija ir dėsniai slypi gamtoje.

Negalėčiau atsakyti vienareikšmiškai, koks yra skaitantis žmogus. Labai svarbu, ką žmogus skaito. Išmintis nėra perskaitytų knygų skaičius.

Turbūt nė vienos knygos nesu perskaitęs internete. Internetas, ekranas, kompiuteris skleidžia tam tikrą neigiamą energiją: mirga, vargsta akys. Stengiuosi prie jo praleisti kuo mažiau laiko. Ypač kai gali pasimėgauti tikra knyga, šiugždančiu popieriumi, kai pajunti, kokia užburianti magija yra netgi paprasčiausias lapų vertimas. Knyga priverčia atsidurti į sapną panašioje pakeistos sąmonės būsenoje. O kompiuteris – tik pagalbinė priemonė, paieškos, laiškų siuntinėjimo ar spausdinimo aparatas.

Ar technologijos pakeis knygą? Galbūt... Juk jau yra sukurta elektroninė knyga. Visaip galima tai vertinti. Jeigu imi svarstyti – ar reikia iškirsti tiek deguonį gaminančių miškų, kiek kertama dabar, kad prileistų tūkstančius menkaverčių knygų bei laikraščių, tuomet pritarčiau nuomonei, kad elektroninė spauda ir knyga yra itin pažangus reiškinys. Tačiau kai ateis elektroninių knygų laikas, kaipmat dumsiu į biblioteką prisiminti, kaip šiugžda tikras popierius, kaip kvepia knyga.

Pagal Kristiną Buidovaitę

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Knyga – žinių šaltinis.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Internetas, ekranas, kompiuteris skleidžia tam tikrą neigiamą energiją.“
3. Papasakokite, ką jūs / jūsų bendraamžiai mėgsta veikti laisvalaikiu.

10 bilietas

Užduotis. Perskaitykite tekstą ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus (apie 5 min.).

Planas

1. Pasakykite teksto temą.
2. Papasakokite, kas rašoma tekste.
3. Pasakykite savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus ir ją pagrįskite.

TŪKSTANTMEČIO JONINĖS KERNAVĖJE

Kasmet trumpąją naktį iš birželio 23 dienos į 24 pirmojoje Lietuvos sostinėje Kernavėje susilieja amžius menančios pagoniškos ir krikščioniškos tradicijos, atskleidžiančios visą smagiausios vasaros šventės – Joninių – žavesį. Ispūdinga senovinė šventė prasideda rateliais, žaidimais, o baigiasi laužų uždegimu ir vainikų plukdymu upe. Šie metai – ne išimtis.

Slėnyje buvo pinami ir Nerimi leidžiami vainikai, skleidėsi meilės ir vestuvių burtai. Ant pagrindinio Pilies piliakalnio degė aukuras, liepsnojo laužas, aplink kurį šoko, dainavo žmonės. Ne vieno galva jau buvo papuošta žolių ir gėlių pynėmis, kiti dar būriais braidė po pievas rinkdami žoleles šventiniams vainikams. Vyresnio amžiaus kernaviškiai tvirtino, kad vainikus pina ir aktyviai Rasas švenčia ir jaunimas, kurio kasmet Kernavėje vis daugiau.

Tradiciskai į miestelį sugužėję svečiai ne tik pramogavo ir naktinėjo po istorines vietas, bet ir šventė Lietuvos vardo tūkstantmetį – visuomeninio projekto „LT 1000“ palapinėje buvo galima įsiamžinti Tūkstantmečio albumui.

Projekto „LT 1000“ fotografai trumpiausią metų naktį rekordiniam albumui fotografavo ne tik Jonus ir Janinas, bet ir visus paparčio žiedo ieškotojus, šįkart namo grįžusius ne tuščiomis, o pasidabinusius tūkstantmečio apyrankėmis.

„Šios Joninės neeilinės, jos persmelktos tūkstantmečio istorijos, todėl švęsti tikrai yra ką, ir ne tik Jonams, bet ir visiems Lietuvos žmonėms. Stengiamės įamžinti visus norinčius, nors naktis ir nebus ilga“, – kalbinamas sakė projekto vadovas Arūnas Galvočius.

Jo teigimu, visi, patekusieji į vienetinį lietuvių portretų albumą bei pasidabinę specialia apyranke, galės didžiulis, jog tūkstantmečio Joninės šventė ne tik aistringai, bet ir su patriotizmo kibirkštėle. Jie prisijungė prie didžiulio būrio tautiečių iš viso pasaulio ir tapo Lietuvos vardo tūkstantmečio šventės dalimi.

Visuomeninio projekto „LT 1000“ pagrindinis tikslas – parodyti pasauliui, kad mes esame ir, skelbiant žinią apie Lietuvos vardo tūkstantmetį, įamžinti šalies žmones. Bus išleistas unikalus Lietuvos žmonių portretinių nuotraukų albumas, tapsiantis didžiausia visų laikų lietuviška knyga ir parodysiančia ateities kartoms, kaip gražiai paminėjome šią iškilą sukaktį. Tokio albumo neturi nė viena pasaulio valstybė.

Per dvejus metus projekto komanda aplankė beveik visą šalį, svečiavosi užsienio lietuvių bendruomenėse. „LT 1000“ idėją palaiko ir jau įsiamžino kas 150 tautietis. Džiugu, kad istorinei atminčiai neabejingų žmonių yra itin daug ir dabar.

Šis projektas yra vykdomas iš paramos lėšų. Kiekvienas nusifotografavęs dalyvis paremia projektą 5 litų įnašu ir gauna tūkstantmečio simbolį – guminę apyranke su užrašu „LT 1000“, kuri dar ilgus metus primins šią iškilą sukaktį.

Pagal www.bernardinai.lt

Klausimai mokiniui

1. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: „Geriau vieną kartą pamatyti, nei šimtą kartų išgirsti.“ Savo nuomonę pagrįskite.
2. Paaiškinkite, kaip suprantate mintį: „Šventė su patriotizmo kibirkštėle.“
3. Papasakokite apie mėgstamiausias jūsų šeimos šventes.